

1986

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ HUMAN RIGHTS ASSOCIATION

Necatibey Cad. 82/11-12,
Kızılay – Ankara
Tel: 00 90 312 230 35 67-68-
69
Faks: 00 90 312 230 17 07
E-mail: posta@ihd.org.tr,
<http://www.ihd.org.tr>

16.09.2013

KÜRT SORUNUNUN DEMOKRATİK ÇÖZÜMÜNDE ATILMASI GEREKEN DEMOKRATİKLEŞME ADIMLARINA DAİR

KANUNLARDA YAPILMASI GEREKEN DÜZENLEMELER:

Barış sürecinde ve yeni anayasa yapılıncaya kadar geçecek zaman içinde öncelikle ve ivedilikle ifade ve örgütlenme özgürlüğü önündeki engeller kaldırılmalı, bunun için acil bir mevzuat taraması yapılmalıdır. Bunun yanı sıra adil yargılanma önündeki engeller kaldırılmalı, kişi güvenliği ve özgürlüğü hakkı kabul edilerek, tutukluluğun peşin ceza olarak uygulanmasına engel olunacak CMK değişiklikleri yapılmalıdır.

İnfaz Kanunu'ndaki ayrımcılık ifade eden hükümler ayıklanmalıdır. Bunun için, cezaların infazında adli, siyasi suç ayrımı son bulmalıdır. Ağır hasta mahpusların tahliyesi sağlanmalı, tutukluların sağlık durumları değerlendirilirken toplum güvenliği bakımından tehlikeli gibi bir kriter ortadan kaldırılmalıdır. Tecrit sistemi bütünü ile son bulmalıdır.

TCK içinde 85,132, 216, 218, 285, 286, 288, 289, 305-,217,301, 220/6-7-8, 222, 226, 314/3 ve 318. Maddeler gibi ifade özgürlüğünü sınırlandırıp cezalandıran maddeler acilen değişmelidir.

CMK'da özel hayatın korunması, iletişimin dinlenmesi ve teknik takip hususunda temel hak ve hürriyetlere aykırı düzenlemeler değişmelidir. Gizli tanık uygulaması son bulmalıdır. Katalog suçlar tutuklama gerekçesi olmaktan çıkartılmalıdır.

TMK(3713 sayılı kanun) tamamen kaldırılmalıdır. Zaten yasadışı örgüt üyeliği TCK'da düzenlenmiş olduğundan ayrıca böyle bir ihtiyaç bulunmamaktadır. Özel yetkili mahkeme ve Bölge Terör Mahkemeleri kapatılmalıdır. Özel yargılama usulü uygulamasına son verilmelidir.

Kabahatler Kanunu'ndaki ifade özgürlüğü önündeki engeller kaldırılmalıdır.

İnternet uygulamalarına ilişkin kanunlarda ifade özgürlüğüne ilişkin getirilen sınırlamalar kaldırılmalıdır.

Atatürk aleyhine işlenen suçlar hakkında kanun ifade özgürlüğüne aykırıdır. Bu kanun tamamen ortadan kaldırılmalıdır.

Örgütlenme özgürlüğü kapsamında; Siyasi Partiler Yasası değişmeli, parti içi demokratik işleyişin önündeki engeller kaldırılmalı, yargı her aşamada siyasi partilerin iç seçimlerini denetleyebilmelidir.

İnsan Hakları Derneği (İHD) hükümet dışı bağımsız ve gönüllü bir kuruluştur. 1986 yılında 98 insan hakları savunucusu tarafından kurulan derneğin günümüzde 30 şubesi, 10 temsilciği ve 8552 üyesi bulunmaktadır. Türkiye'deki en eski ve en büyük insan hakları örgütü olan İHD'nin "tek ve belirli amacı, 'insan hak ve özgürlükleri' konusunda çalışmalar yapmaktır."

Siyasi Partiler üzerindeki Yargıtay Başsavcılığı denetimi ortadan kaldırılmalıdır. Seçim barajı kaldırılmalıdır. Siyasi partilere seçimlerde aldığı oy oranına göre adil bir şekilde devlet yardımı yapılmalıdır. Bağımsız aday olabilmek için para koşulu kaldırılmalıdır. Seçimlerin insan hakları kuruluşları ve bağımsız sivil toplum örgütleri tarafından izlenmesi için düzenleme yapılması gerekir.

İsminde ve/veya logosunda Türk ibaresi bulunan meslek kuruluşlarındaki (TTB-TMMOB vb.), kanun adlarındaki(Türk Ceza Kanunu gibi), kamuya yararlı derneklerdeki (Türk Hava Kurumu gibi) Türk ibaresi “Türkiye” ibaresi olarak değiştirilmelidir.

İl İdaresi Kanunu’nda değişiklik yapılarak, yerleşim yerlerinin eski isimlerinin verilmesi önündeki engeller kaldırılmalıdır.

Nüfus Kanunu ve Soyadı Kanunu değiştirilerek kişilerin istediği ismi ve soy ismi almasının önündeki engeller kaldırılmalıdır.

Boşaltılan köy ve yerleşim yerlerine ilişkin mağdurlara insan unsuru esas alınarak tatmin edici bir tazminat verilmeli. Köye geri dönüş konusunda gerekli sosyal ve ekonomik tedbirler alınmalı, bunun için uygun koşullar oluşturulmalıdır.

Geçici ve Gönüllü Köy Koruculuğu tasfiye edilmeli ve toplumsal barışın sağlanması için korucular acilen silahsızlandırılmalıdır.

Mayınlı alanların tespit edilerek temizlenmesi hususunda gerekli düzenlemeler yapılmalı, Ottawa Sözleşmesine uyulmalıdır.

Zorla kaybedilenlerin akıbetinin araştırılmasında etkili bir soruşturma ve kovuşturma süreci işletilmeli, bu hususta zaman aşımının uygulanmayacağına dair düzenleme yapılmalı, toplu mezarların usulüne uygun bir şekilde açılması sağlanmalı ve bu konuda insan hakları örgütleri ile işbirliği yapılmalı, Zorla Kaybettirmeye Karşı Herkesin Korunmasına Dair BM Sözleşmesi onaylanıp yürürlüğe konmalıdır.

Faili meçhul cinayetler, toplu katliamlar, yargısız infazlar konusunda etkin bir soruşturma ve kovuşturma süreci işletilmeli, zaman aşımı kaldırılmalıdır.

Uluslararası Ceza Mahkemesi’nin Yargı Yetkisini Düzenleyen Roma Statüsü onaylanıp yürürlüğe konmalı, Cenevre Sözleşmeleri ek protokolleri onaylanmalı ve yürürlüğe konmalıdır.

Milli Eğitim Temel Kanunu’nda ve müfredatta değişiklik yapılmalı, müfredat çoğulculuk ilkesi çerçevesinde yeniden belirlenmelidir. İlköğretimde tekçi, ırkçı ve militarist bir söylem içeren Andımız metni kaldırılmalıdır. Anayasa değişikliği ile birlikte anadilde eğitim ve öğretim hayata geçirilmelidir.

Anadilde kamu hizmeti alma ve verme ile ilgili gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

Türk Harflerinin Kabul ve Tatbiki ile ilgili Kanun değiştirilerek w, x, q harfleri alfabeyle alınmalıdır.

İktisadi Müesseselerde Mecburi Türkçe kullanılmasına dair kanun kaldırılmalıdır.

Nefret söylemi yasaklanmalı, nefret suçları yasası çıkarılmalıdır.

Kadına yönelik ayrımcılık ve şiddet uygulamalarına son verecek düzenlemeler yapılmalıdır.

Ayrımcılıkla mücadele ve eşitlik kurulu oluşturulmalıdır. Alevilerin Cem Evleri'nin ibadet merkezi olarak tanınmasına ilişkin taleplerinin karşılanması, eğitimde zorunlu din dersi uygulamasına son verilmesi gerekir.

İşkenceye karşı sözleşmenin eki protokolü (OPCAT) uyarınca ulusal önleme mekanizması oluşturulmalıdır.

Başbakanlık Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı'nın ismi Yurtdışı Akraba Toplulukları Başkanlığı olarak değiştirilmeli, kurumsal yapısı, görev ve yetkileri buna göre düzenlenmelidir.

Bireysel silahlanma engellenmeli, mevcut silahların toplanması için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

PVSK'da değişiklik yapılarak polisin silah kullanma yetkilerinin sınırlandırılması gerekir.

ACİL İDARİ ÖNLEMLER:

Silahlı çatışma dönemine göre atanmış vali, kaymakam, emniyet müdürü, jandarma komutanı gibi görevlerde bulunan kamu yönetici ve personelinin gözden geçirilerek barış sürecine uygun çalışma yapacak şekilde değiştirilmelidir. Aynı şekilde özellikle F Tipi Cezaevleri Müdürlerinin de gözden geçirilerek, mahpuslar üzerindeki keyfi baskılara son verilmelidir.

Barış sürecinde gerillanın geri çekilmesi ile birlikte çatışmalı ortam için bölgeye gönderilen özel hareket birlikleri, operasyon timleri, batıdan gönderilen askeri birliklerin geri çekilmesi sureti ile bölgedeki yaşam normalleştirilmeli, özel hareket birlikleri(asker-polis) tasfiye edilmelidir. Ayrıca sınır ötesi operasyon yetisini düzenleyen meclis teskeresi TBMM tarafından uzatılmamalı, mevcut yetkinin kullanılmasından vazgeçilmelidir.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yollarda kimlik kontrolü yapmak amacı ile oluşturulmuş karakol ve kontrol noktaları kaldırılarak, kimlik kontrolü uygulamasının batıdaki seviyeye indirilmesi gerekmektedir.

Askeri güvenlik bölgesi olarak ilan edilen bölgelerin bu özelliğinden vazgeçilmeli, yayla ve mera yasaklarına son verilmelidir.

Çatışmalı dönem için yapılması öngörülen karakolların yapımından vazgeçilmesi, inşaatı devam edenler ile mevcut karakolların karakol özelliğinden vazgeçilerek tarım ve hayvancılıkta kullanılacak mekanlara dönüştürülmesi ve bunların ilgili yerel yönetime devredilmesi gerekir.

Özel Kuvvetler Komutanlığı'na bağlı seferberlik ve savaş halinde görev verilmesi için oluşturulmuş özel sivil yapılanmaların(Seferberlik Tetkik Kurulu) derhal tasfiye edilmesi, silah depolarının

boşaltılması gerekmektedir.

Milli Güvenlik Siyaset Belgesi ortadan kaldırılmalı, bir daha bu tür “gizli anayasalar” hazırlanmamalıdır.

Şehir, ilçe ve belde girişleri ile kırsalda askeri bölgelere büyük pankartlarla yazılan “Ne Mutlu Türküm Diyene” sözünün kaldırılması veya “ne mutlu insanım diyene” sözü ile değiştirilmesi gerekir.

ANAYASAYA DAİR

I- ANAYASANIN BAŞLANGIÇ METNİ

Türkiye'nin, demokrasinin çoğulculuk, açıklık ve katılımcılık ilkelerine uygun olarak yeni ve demokratik bir anayasaya ihtiyacı olduğundan, Türkiye'de yaşayan bütün etnik grupların, dil gruplarının, din gruplarının, inanç gruplarının varlığı genel bir ilke olarak kabul edilmeli ve bunların bu anayasa ile belirlenecek kurallar çerçevesinde, barış içinde bir arada demokratik cumhuriyet içerisinde yaşama kararlılığında olacakları ifade edilmelidir.

Başlangıç metninde, BM İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinde yer aldığı gibi başta zulme karşı direnme hakkı olmak üzere insanların yoksulluktan ve korkudan kurtulma hakları olduğu ifade edilmelidir.

Başlangıç metninde, halkların özgürlük, barış ve güvenlik haklarına vurgu yapılmalı; soykırım başta olmak üzere insanlığa karşı suçlar, savaş suçları ve saldırganlık suçlarına karşı olunduğu, bunların işlenmemesi için ulusal ve uluslararası düzeyde her türlü çabanın gösterilmesi gerektiği ifade edilmelidir.

2- GENEL İLKELER

İnsan Onuru

Anayasanın ilk maddesi “insanlar onurda ve haklarda eşittir” evrensel ilkesi ile başlamalıdır. Bugüne kadar ki tüm anayasalarda önce devlet sonra birey gelmekte idi. Yeni ve demokratik anayasada önce birey sonra devlet gelmelidir.

Demokratik Cumhuriyet

Türkiye devletinin bir demokratik Cumhuriyet olduğu biçiminde düzenlenmeli, demokratiklik vurgusu kuvvetlendirilmelidir.

Halklar ve İnançlar Topluluğu, İnsan Haklarına Dayalılık, Laiklik, Sosyal Adalet ve Sosyal hukuk devleti, Hukukun Üstünlüğü

Ülkede yaşayan halkların, özgürlük, barış ve güvenlik hakları vurgulanmalı ve inançlara genel bir ilke olarak atıf yapılmalı, demokratik cumhuriyetin insan haklarına dayalı olduğu belirtilmeli, hukukun üstünlüğüne, laiklik ilkesine, sosyal adalet ve hukuk devleti kavramlarına yer verilmelidir.

Resmi Dil, Çok Dillilik ve Çok Kültürlülük

Resmi dilin Türkçe olduğu belirtildikten sonra; yerel yönetimlerin bölgesel ve azınlık dillerini de Türkçenin yanında resmi dil olarak belirleme yetkisi tanınmalıdır. Ayrıca, devletin bölgesel ve azınlık dillerinin yazılı ve sözlü olarak kamusal ve özel hayatta kullanılmasını kolaylaştırmak ve teşvik etmekle yükümlü olduğu vurgulanmalıdır.

Kuvvetler Ayrılığı

Anayasada kuvvetler ayrılığı ilkesine yer verilmelidir.

Hukuk Önünde Eşitlik ve Ayrımcılık Yasağı

Anayasada eşitlik maddesi düzenlenirken, herkesin dil, ırk, etnik köken, renk, cinsiyet, cinsel yönelim ve cinsel kimlik, felsefi ve siyasi görüş ve inanç, din ve mezhep, sosyal statü, medeni hal, sağlık durumu, engellilik, yaş, hamilelik ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin hukuk önünde eşit olduğu belirtilmelidir.

Kadın erkek eşitliği toplumsal cinsiyet eşitliğini kapsayacak şekilde özel olarak vurgulanmalıdır.

Ayrımcılıkla mücadele edilmesi ve eşitlik sağlanması için oluşturulacak bağımsız kurumlara dayanak teşkil edecek düzenlemeye yer verilmelidir.

Sosyal Devletin Görevleri

Devletin görevleri sosyal devletin görevleri olarak yeniden düzenlenmelidir. Yeni liberal ekonomi politikalarının ekonomik, sosyal, kültürel ve dayanışma haklarında meydana getireceği ihlalleri önleme görevinin sosyal devlete görev olarak verilmesi gerekmektedir.

3-TEMEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLER

Anayasada temel hak ve özgürlükler ayırım yapılmadan bir bütün olarak yani kişisel, siyasal, ekonomik, sosyal, kültürel ve dayanışma hakları evrensel sözleşmelerdeki gibi düzenlenmelidir. Düşünceyi ifade özgürlüğü ve örgütlenme özgürlüğü en temel özgürlük olarak mutlak bir koruma altına alınmalıdır.

Bu bölümde temel hak ve özgürlükler düzenlenirken, birey hakları yanında, dil hakları, kültürel haklar, engelli hakları, özel olarak korunması gereken grupların hakları gibi topluluk hakları da güvence altına alınmalıdır.

Temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılmasında, bu hakların özüne dokunulamayacağını açıkça ifade edilmeli, bunun dışındaki sınırlamaların Anayasa'ya ve temel hak ve özgürlüklerle ilgili insan hakları sözleşmelerine aykırı olamayacağı belirtilmelidir.

Yaşam Hakkı;

Ölüm cezası yerine getirilen ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası kaldırılmalıdır. Bu ceza sonuç itibarı ile ölüme kadar sürdürüldüğünden, yaşam hakkına aykırıdır. 5

Yaşam hakkının korunması ile ilgili olarak şiddetle mücadele konusunda anayasada düzenleme

yapılmalı, güvenlik elemanları dahil herkesin silah taşıma ve kullanması mümkün olduğu kadar kısıtlanmalı, mümkünse yasaklanmalıdır.

Din ve Vicdan Özgürlüğü

Öncelikle hem vicdan özgürlüğü açısından hem de militarizmle mücadele açısından vicdani ret hakkının mutlak olarak tanınması sağlanmalı ve nasıl kullanılacağı açıkça belirtilmelidir.

Laiklik ilkesi uyarınca devletin tüm dinler, mezhepler, inançlar ve inançsızlık karşısında eşit mesafede olacağı düzenlenmeli ve bunların inançlarını yaşamaları için gerekli her türlü kolaylığı eşit biçimde sağlayacağı vurgulanmalıdır. Zorunlu din dersi uygulaması kaldırılmalıdır. Reşit olan bireylerin kamusal alan dahil inançları ve kültürleri gereği kıyafetleri ile ilgili(örneğin, başörtüsü yasağı gibi) yasaklayıcı anlam ve sonuç doğuracak yorumlar yerine açık bir şekilde serbesti getirilmelidir. Tüm dinler ile inançların kendi din adamlarını yetiştirmeleri ile ibadet ve inanç merkezlerini kurmaları serbest olmalıdır(örneğin, Heybeliada Ruhban Okulu'nun açılması gibi).

Devrim kanunları nedeni ile el konulan ve müzeye dönüştürülen çeşitli inanç merkezleri ile doğal ve tarihi inanç merkezleri ve yapıları ait olduğu inançların temsilcilerine iadesi ile ilgili anayasaya geçici bir hüküm eklenmelidir. (Örneğin Hacı Bektaş'ı Veli Dergâhı, Düzgün Baba ziyaretgâhı gibi)

Siyasal Yaşama Katılma Hakkı ve Siyaset Hakkı

Bu hak düzenlenirken, yurttaşların seçme ve seçilme hakları hiçbir sınırlamaya tabi olmaksızın düzenlenecek, seçmen iradesinin yansıtılmasında baraj olmamalıdır. Kamu görevlilerinin tümüne siyaset hakları tanınmalıdır.

Bu hususta BM İnsan Hakları Komitesi'nin 1996 yılında kabul ettiği 25 nolu genel yorumuna bakılmalıdır.

Siyasal partilerin kapatılmaları yasaklanacak, sadece şiddet eylemlerinin odağı olma durumunda kapatma dışında çeşitli seçenek yaptırımların uygulanabileceği düzenlenebilir.

Vatandaşlık;

Vatandaşlık tanımı etnisitiye dayalı olmamalı, vatandaşlıktan çıkarma olmamalıdır. Vatandaş ancak kendisi isterse vatandaşlıktan çıkabilmelidir.

Eğitim Hakkı;

Eğitim hakkı düzenlenirken, anadilinde eğitim ve öğretim hakkı ile ebeveynlerin isteğine uygun olarak devlet okulları dışında dini eğitim verilebilmesi konusu özellikle düzenlenmelidir. Bu konuda BM Ekonomik ve Sosyal Komitenin 1999 yılında kabul ettiği 11 nolu genel yorumu ile ilköğretime yönelik eylem planlarının yapılması etraflıca anlatılmıştır. Burada açıkça ilköğretimin zorunlu ve parasız olması gerektiği belirtilmiştir. BM Ekonomik ve Sosyal Komitenin 1999 tarihinde kabul ettiği 13 nolu genel yorum beyanında ise eğitim 6 hakkının kapsamı anlatılmıştır. Düzenleme yapılırken, her iki genel yorum beyanı ile AIHS'e ek 1 nolu Protokole bakılmalıdır.

Çevre Hakkı;

Halkın sağlıklı ve doğal (ekolojik) dengelere uygun bir çevrede (ortamda) sürdürülebilir ve iyi bir

yaşam sürme hakkı tanınmalıdır. Bu bağlamda özellikle son yıllarda ekolojik denge gözetilerek oluşturulan Kenya, Bolivya ve Ekvador Anayasaları örnek alınmalı ve çevre hakkı konusunda benzer hükümlere yer verilmelidir.

Ayrıca çevre hakkı düzenlenirken, yer altı ve yerüstü enerji ve maden kaynaklarının kullanımı ile ilgili olarak o bölgede yapılacak her türlü inşaat ve tesisin ancak yöre halkının onayı ile mümkün olacağına dair genel bir kural konulmalıdır. Bununla birlikte, yer altı ve yer üstü enerji ve maden kaynaklarından elde edilen gelirin bir kısmı ya yöre halkı ile paylaşılmalı ya da ayrılan bu kısım ile o yörede sosyo-kültürel çalışmalar için harcanmalıdır.

Vatandaşın Doğrudan Yasama Sürecine Katılma Hakkı

Vatandaşın yasama sürecine doğrudan doğruya katılması ile ilgili genel bir kural düzenlenecektir. Genel seçimlerde bir milletvekili seçilecek kadar oy sayısına ulaşan imza toplanması halinde, imza metninde belirtilen konunun kanun teklifi gibi TBMM genel kurulunda görüşülmesi sağlanmalıdır.

Vatandaş yerel yönetimlerde de yerel meclislerde gündeme getirmek istediği bir konuyu yerel meclis üyesinin seçimine yetecek kadar sayıda imza toplayarak konunun mecliste görüşülmesini sağlamasının önü açılmalıdır.

Bu hakkın nasıl kullanılacağına kanunla düzenleneceği belirtilebilir.

Temel Hak ve Özgürlükler ile İlgili Uluslararası Sözleşmelere Uyma Yükümlülüğü
Şimdiki 90. Maddenin yeniden yazılarak, temel hak ve özgürlükler ile ilgili uluslararası sözleşmelere anayasadan önce uygulanma önceliğinin verilmesi ve bu sözleşmelere yasama, yürütme ve yargı organlarının uyacağına açıkça belirtilmesi sağlanmalıdır.

KUVVETLER AYRILIĞI

YASAMA

Yerinden yönetim ilkesine uygun olarak düzenlenecek Merkezi idare- yerel idare ilişkisine paralel olarak; yerelde bölgesel veya il meclisleri, merkezde ya tek meclisli parlamento ya da çift meclisli parlamento düzenlenmelidir. 7

YÜRÜTME

Türkiye'deki gidişatın yerel yönetimlerin yetkilerinin arttırılarak özerk bölgesel yönetimler ya da yetkileri genişletilmiş il yönetimleri biçiminde kurgulanması halinde merkezde yarı başkanlık yetkilerini kullanacak Fransız modeline uygun bir modele geçilebilir. Mevcut halde halk tarafından seçilecek cumhurbaşkanının başbakanı işlevsiz kılacağı açıktır. Türkiye'nin yeni Anayasa da bu temel problemi çözmesi gerekmektedir.

YARGI

Hukukun üstünlüğü ilkesine uygun bağımsızlık yanında tarafsızlığı güçlendirilmiş bir yargı yapılanmasına gidilmelidir. Yargı birliği oluşturularak askeri mahkemeler, askeri Yargıtay ve askeri yüksek idare mahkemesi kapatılmalıdır. Sadece askeri disiplin mahkemeleri kurulmalıdır. Anayasa da hiçbir şekilde özel yargılama biçimlerine izin verecek düzenlemeye yer verilmemelidir. Yargı yapılanmasında hakimler birliği ve savcılar birliği ayrı ayrı düzenlenmelidir. Mesleğe kabulde ve ilerlemede Adalet Bakanlığı devre dışı bırakılmalıdır. Adalet bakanı ve müsteşarı hiçbir şekilde kurallarda yer almamalıdır. Hakimlik ve savcılık mesleğine kabulde öncelikle en az 5 yıllık

avukatlık yapma şartı getirilmelidir. Üniversiteden mezun olduktan sonra hiçbir toplumsal yaşama dahil olmadan ve iş tecrübesi bulunmadan kişilerin stajla hakimlik ve savcılık mesleğine kabul edilmesi sistemine son verilmelidir.

Yüksek yargının yapısında çoğulculuk ilkesine uygun olarak belirleme yapılmalıdır. Hakimlerin, savcılarının, avukatların temsilcilerinin seçimini yanı sıra, parlamento da nitelikli çoğunluğa göre seçim yapılması sağlanmalı, heyetin oluşumunda farklı toplumsal kesimlerin temsilcilerinin seçilmesinin önü açılmalıdır.

MERKEZİ İDARE-YEREL İDARE İLİŞKİSİ

Türkiye, BM Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi ile BM Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi'ni onaylamış ve yürürlüğe koymuştur. Her iki sözleşmesinin birinci maddesi 'halkların kendi kaderini tayin hakkını' düzenlemektedir. BM İnsan Hakları Komitesi'nin halkların kendi kaderini tayin hakkı ile ilgili 12 Nolu Genel Yorum Beyanı'nda, bütün halkların 'siyasal statülerini özgürce kararlaştırma' (siyasi boyut) ve 'kendi ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmelerini sağlama' (kaynak boyutu) hakkı olduğunu açıkça ifade eder. Siyasi boyutun sırasıyla egemenliğe dair bir dışsal cephesinin ve sonuç olarak demokratik yönetim şartını getiren sözleşmenin 25. Maddesi (yönetime katılma) ile bağlantılandırılabilir. Komite ayrıca uluslararası hukuk kapsamında bir halkın kendi kaderini tayin hakkının, ayrı bir halk niteliğine sahip her gruba otomatik olarak ayrılma (devlet olma) hakkı vermediğini de belirtmektedir. Kürtler de ayrı bir halk olarak kendi statülerini özgürce belirleme hakkına sahiptir. Bu bağlamda bazı siyasi parti ve sivil toplum kuruluşları tarafından önerilen demokratik özerklik modeli ciddi bir şekilde dikkate alınmalı ve bu model değerlendirilmelidir. 8

Mevcut Anayasal sistem merkezi idarenin yerel idare üzerine kurulu vesayetini tanımlamaktadır. Yeni Anayasa da vesayet sistemine son verilerek, özerk bölgesel yönetimler ya da özerk il yönetimlerine geçiş sağlanmalıdır. Merkezi idarenin yetkilerinin çok büyük bir kısmı yerel idareye terk edilmelidir. Valilik ve kaymakamlık sistemi kaldırılmalı, yetkileri yerel idare yöneticilerine terk edilmelidir.

DEVİRİM KANUNLARI

Yeni ve demokratik Anayasa da Kemalist ideoloji ile özdeşleşmiş devrim kanunları olarak nitelenen kanunların hiçbiri yer almamalıdır.

LOZAN ANTLAŞMASI

Lozan Antlaşmasının imzalanmasının üzerinden çok zaman geçmiştir. BM Sistemi ve Avrupa Konseyi çerçevesinde çok sayıda insan hakları ve siyasal konularda uluslararası Sözleşmeler imzalanmış ve yürürlüğe girmiştir. Anayasaya, BM ve AK bünyesinde imzalanan ve yürürlüğe giren temel insan hakları sözleşmelerinin Lozan Antlaşmasına aykırılığının ileri sürülemeyeceğinin belirtilmesi önemli ve gereklidir. Ayrıca Lozan anlaşması ile tanımlanan azınlık hakları evrensel sözleşmelerin gerisinde kaldığından bu durum anayasa içine alınmalı, yani Lozan'da elde edilmiş kazanılmış haklar anayasa ile muhafaza edilmeli, azınlık tanımı genişletilmelidir.

GEÇMİŞLE YÜZLEŞME

Yeni ve Demokratik bir anayasa ile Türkiye kendi tarihinde yeni bir döneme girmiş olacaktır. Dolayısıyla bu yeni dönemin toplumsal barış içerisinde geçmesi, vatandaşların adalete olan güvenlerinin tesis edilmesi ve geleceğe güvenle bakabilmeleri için geçmişte ne olduğunun ortaya

konması ve onarıcı adalet sağlanması gerekecektir. Bu nedenle geçmişle yüzleşme yapılabilmesi için Anayasaya geçici bir madde eklenerek Hakikat ve Adalet Komisyonu kurulması sağlanmalıdır.

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ